

VERKENNING

De kracht van de islam

Marten de Vries

Aantrekkingskracht

De islam heeft kracht. Aantrekkingskracht. Meer dan het christendom. De christelijke wereld seculariseert, 'het huis van de islam' veel minder. En dat geldt niet alleen voor het Midden-Oosten. Ook hier te lande hebben de imams vergeleken met de dominees niet zo veel te klagen. De wel zo genoemde 'achterlijke religie' beleeft een revival. Zelfs voor West-Europeanen blijkt de voor hen nieuwe godsdienst overtuigingskracht te bezitten.

Bijna één procent van de zo'n één miljoen moslims in Nederland is naar verluid autochtoon. Velen daarvan noemden zich tevoren christen. En het zijn niet alleen maar meisjes die 'verleid' werden door de Egyptenaar of Libanees met wie ze verkering kregen. Of labiele figuren die nieuwe 'zekerheden' vonden in de moskee. Het zijn ook hoogopgeleide mannen die zichzelf goed kunnen redden in de samenleving. Zeker, hiertegenover staan ook duizenden christenen met een moslimachtergrond. (Al houden die zich uit angst voor repercuties doorgaans meer schuil.) Maar niettemin, wat heeft de islam wat wij missen?

Vervangingstheologie

Het christendom heeft in het interreligieuze debat met moslims minstens twee grote problemen. Het eerste dat ik aan de orde stel, is dat de islam wel een goede verklaring heeft van het christendom, maar het christendom niet van de islam.

Het jodendom kunnen wij wel plaatsen. We zeggen dat de joden zijn blijven steken in het Oude Testament. Zij kennen de vervulling van wat in hun eigen geschriften staat (nog) niet, namelijk dat Gods Zoon, Jezus, de Messias, zo'n tweeduizend jaar geleden ter wereld kwam. Maar met de islam, die ná het christendom op het toneel verscheen, weten wij niet zo goed raad. Hoe bestaat het dat God het goed gevonden heeft dat, na de vervulling van het Oude Testament, de Abrahamitische boom nog een derde tak kreeg? Zo levensvatbaar dat het christendom in zijn Midden-Oosters ontstaansgebied grotendeels werd overwoekerd? Dat de eens zo bloeiende kerk in Noord-Afrika compleet verdween? Zodat het christendom een Westerse religie werd?

Intussen hebben moslims wel een duidelijke visie op ons. Zolang we geen kennis hebben gemaakt met de islam, leven we in de tijd van de onwetendheid. Wij weten nog niet dat God de profeet Mohammed heeft gezonden, nu al bijna 1500 maanden terug. En dat terwijl zijn komst zelfs in onze eigen boeken aangekondigd staat!

Er zijn christenen die beweren dat de kerk in plaats van Israël gekomen is, in plaats van dat ze zeggen dat de kerk te zien geeft dat Israël is uitgebreid met mensen van overal.

'Vervangingstheologie' noemen we dat. De islam kent z'n eigen vervangingstheologie.

Moslims claimen dat de islam de vervanging is van jodendom én christendom.

Ja, deze vervangingstheologie gaat nog verder. Christenen erkennen de Tenach van de joden als Gods Woord. Het is voor christenen het Oude Testament. De Koran daarentegen vervangt de hele Bijbel. Het is een 'update' van het gecorrumpeerde Woord van God waarmee christenen zich nog vruchteloos vermoeien. De islam completeert jodendom en christendom. Joden en christenen accepteren Mohammed niet als profeet. Moslims accepteren Mozes, David en Jezus wel. Ja, ook Jezus! Ze pretenderen zelfs dat ze Jezus meer respecteren dan

christenen doen en dat ze de Bijbel beter begrijpen dan zij. Immers, zowel Mozes als Jezus voorspelden de komst van de profeet uit Mekka?

Ingewikkelde doctrines

Christenen zijn vervolgens in het nadeel door de ingewikkelde leerstellingen die zij aanhangen: de Drie-eenheid van God en de twee naturen van Christus. Die dogma's zijn zo ingewikkeld dat ze daar onderling eeuwenlang ruzie over hebben gemaakt.

Bovendien hebben christenen een complexe inspiratieleer. God heeft aan mensen door zijn Heilige Geest zijn Woord ingegeven. En Hij gebruikte daarbij de bijbelschrijvers met hun eigen capaciteiten en inzichten. En dan hebben ze nog de moeilijke doctrines van de erfzonde en van verzoening met God door het bloed van Christus. Maar wat heb ik te maken met wat mijn eerste voorouders in het paradijs verkeerd deden? Waarom zou een ander moeten boeten voor mijn fouten?

Nee, dan de islam. Een eenvoudige boodschap. Er is één God, namelijk de God, die geen 'genoten' kent. En die de Koran liet neerdalen via de engel Gabriël, die Mohammed inspireerde tot recitatie van Gods Woord. De profeet was zelf analfabeet en had geen enkele invloed op de tekst.

En wat de mens betreft, de islam heeft een ongecompliceerd en positief mensbeeld. De mens kan kiezen voor het goede. Doet hij het niet, dan draait hij zelf voor z'n fouten op.

Samenbindende regels

Verder heeft de islam nog andere sterke punten. De islam heeft duidelijke regels die, net als de Tora van Mozes, het hele leven omvatten. Er is idealiter zelfs geen scheiding van moskee en staat. Christenen moeten vaak maar uitzoeken wat Gods wil is in een concrete situatie. Ze leven in twee werelden.

En waar de kerk met allerlei liturgische vrijheden uiteenvalt, kent de islam sterk samenbindende rituelen en een sterke wereldwijde geloofsgemeenschap, waarin ook in een geïndividualiseerde samenleving verweesde Europeanen makkelijk kunnen integreren.

De geloofsleer van de islam is bovendien min of meer boven de geest van de tijd verheven. Ze blijft al de eeuwen door gelijk. Als het postmodernisme stelt, dat we geen 'grote verhalen' meer kunnen accepteren en dat we het moeten doen met kleine waarheden voor mij en voor jou (en dat hoeven niet dezelfde waarheden te zijn), dan blijft de islam gewoon de grote verhalen over Mohammed en zijn metgezellen vertellen. En die verhalen blijven boeien.

Vasthouden

De islam is een sterke religie. En de kerk van Christus, wat heeft die te bieden? De kerk heeft vooral iets vast te houden. Jezus zegt: 'Ik kom spoedig; houd vast wat gij hebt, opdat niemand uw kroon neme' (Op. 3:11). Ze moet niet buigen voor elke 'wind van leer' (Ef. 4:4). Dit ter zelfverdediging. Maar eveneens om recht van spreken te houden. Iets te verkondigen. Een evangelisch alternatief voor het al te optimistische islamitische verhaal.

De kerk moet het hebben van 'het geheimenis der godsvrucht' (1 Tim. 3:16). Van het evangelie dat niet naar de mens is (Gal. 1:11). De kerk mag vrijmoedig spreken over God, die als de Drie-enige in wezen het menselijk begrip te boven gaat. Maar die ook gedachten heeft die – Hij zij geprezen – onze gedachten verre overstijgen en mogelijkheden kent waar wij nooit opgekomen waren (Jes. 55:8,9).

De kerk dient te blijven zingen over het wonder van God die zijn Zoon zond om ons te redden van onze zonden. *Als ik dit wonder vatten wil, dan wordt mijn geest van eerbied stil, aanbidt het, maar doorgrond het niet, dat zo de liefde Gods geschiedt.*

De christelijke kerk heeft een verhaal dat mogelijk zwak overkomt, maar ijzersterk is. 'Een kracht Gods tot behoud voor een ieder die gelooft, eerst voor de Jood – en de moslim! -, maar ook voor de Griek.' Een evangelie waarvoor we ons bepaald niet hoeven te schamen (Rom. 1:16).

De kerk mag 'pijler en fundament van de waarheid' zijn (1 Tim. 3:15). Een gemeenschap, die de waarheid van God bewaart en hooghoudt. Ook tegenover moslims. Een 'gemeenschap van heiligen' (*Apostolische Geloofsbelijdenis*, art. 9). We zijn samen sterk als burger van een rijk 'niet van deze wereld' (Joh. 18:36). Niet door 'voorschriften en leringen van mensen' (Kol. 2:2), maar door 'de vrijheid van de heerlijkheid van de kinderen van God' (Rom. 8:21).

Valkuilen

De kerk moet haar kracht niet zoeken in een christelijke natie naar islamitische snit. Theocratie en staatsdwang waren doorgaans niet bevorderlijk voor de kwaliteit van de kerk en van haar boodschap. Concreet: het met een beroep op de Bijbel dwarsbomen van moskeebouw is geen christelijke optie. Ook niet als antwoord op tegenwerking bij kerkbouw in islamgedomineerde staten.

Een andere valkuil is om, in reactie op aanvallen op de Bijbel, de Koran onderuit te halen. Wijzen op al dan niet vermeende tegenstrijdigheden bijvoorbeeld. Het leidt, behalve bij mensen die op het punt staan de islam de rug toe te keren, alleen tot grote irritatie. Bovendien: je moet al een geleerde moslim zijn geweest, om het goed te kunnen.

Kennis van de islam en de Koran is vandaag wel nodig. Niet om daarmee moslims klem te zetten. Het is veel sterker om een positief getuigenis te geven van het geloof in Jezus Christus, Gods Zoon en onze Redder. Eventueel als antwoord op vragen van moslims over God, Jezus, de mens, de Bijbel, enzovoort. Maar die vragen moet je wel kennen en leren verstaan. Je moet ook weten wat je wel en niet moet zeggen (Kol. 4:6), '...altijd bereid tot verantwoording aan al wie u rekenschap vraagt van de hoop, die in u is, doch met zachtmoedigheid en vreze' (1 Petr. 3:15). Niet met valse schaamte, maar 'roemend in God door onze Here Jezus Christus, door wie wij de verzoening ontvangen hebben' (Rom. 5:11).

Niet zouteloos

Wij hebben iets geweldigs te vertellen. Over 'de Hoge en Verhevene, die in eeuwigheid troont' en tegelijk, in Jezus Christus als onze Immanuël (Mat. 1:23), 'woont bij de verbrijzelde en nederige van geest om de geest der nederigen en het hart der verbrijzelden te doen opleven' (Jes. 57:15).

Over God, die, anders dan moslims zeggen, door de leer van de 'vleeswording' bepaald niet gekleineerd wordt. Immers, het getuigt juist van zijn grootheid dat Hij het in Zich had om 'lichamelijk' onder de mensen te kunnen komen (Kol. 2:9). En we mogen getuigen van de zekerheid dat God vrede met ons heeft en wij met Hem door onze Here Jezus Christus (Rom. 5:1), die Hij vanwege zijn heiligheid eerder strafte dan dat Hij de zonden ongestraft zou laten.

Wij kunnen ook proberen om op 'aangename, niet zouteloze wijze' (Kol. 4:6) onze vragen te stellen. Bijvoorbeeld: Jullie hebben het over de Koran als 'het laatste Testament' en over Mohammed, 'het zegel der profeten'. Maar naar onze overtuiging is 'het laatst der dagen' aangebroken met de komst van Jezus (Heb. 1:1). En wij zouden, nadat 'de wet door Mozes is gegeven en de genade en de waarheid door Jezus Christus zijn gekomen' (Joh. 1:17), wel eens willen horen wat Mohammed daar nog aan toe te voegen heeft.

Een andere vraag, over de vermeende verdraaiing van Gods Woord door de christenen, luidt: En wanneer heeft volgens u dan vervalsing van de Bijbel plaatsgevonden? Vóór de

neerzending van de Koran? Maar in jullie Boek wordt naar de Tora en het Evangelie verwezen. Of ná de openbaring aan Mohammed? Maar de handschriften waarop de tekst van de Bijbel is gebaseerd, dateren van eeuwen voor Mohammed!

Ook op de verzekering van moslims dat zij in Jezus geloven kun je met een vraag reageren: Wat bedoelen jullie daarmee? Hebben we het echt over dezelfde Jezus?

De toekomst

De vraag wordt tegenwoordig gesteld of de toekomst aan de Gereformeerden is of aan de Evangelischen. Naar de mens gesproken is de toekomst dan misschien wel eerder aan de Oosters-Orthodoxen. In Jordanië en Syrië heb ik met eigen ogen gezien hoe bomvol hun kerken zondags zijn. Ondanks hun uren durende weinig verrassende liturgie nemen mensen met een staanplaats genoegen. In Polen maakte ik mee hoe Rooms-Katholieken soms de kerk uitbarsten. Of gaat de islam het winnen van het christendom?

Uiteindelijk heeft alleen die kerk toekomst, die het evangelie bewaart van 'Jezus Christus en die gekruisigd' (1 Kor. 2:2). 'De kracht Gods en de wijsheid Gods' (1 Kor. 1:24).

'En wat voor de wereld zwak is, heeft God uitverkoren om wat sterk is te beschamen' (1 Kor. 1:27).

Gesprekspunten

1. Een voormalig moslim wil gedoopt worden, maar uit angst voor de gevolgen in een besloten eredienst. Wat vindt u daarvan?
2. Wie staan dichterbij ons, de joden of de moslims? Waarom?
3. Acht u de dialoog een goede gespreksvorm voor een ontmoeting tussen christenen en moslims? Wat zijn mogelijke alternatieven?
4. Lijkt het u een goed idee om een nieuwe catechismus te maken, waarin de gereformeerde leer niet met de roomse, maar met de islamitische leer wordt vergeleken?
5. Bent u het ermee eens wanneer een kerkgebouw verkocht wordt aan moslims die er een moskee van willen maken? Waarom (niet)?